

Nader ecologisch onderzoek vleermuizen op de voormalige Prins Bernhardhoeve te Zuidlaren.

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

Ing. A.R. Balk

**WAARDEN
BURG**
Ecology

we
consult
nature.

Nader ecologisch onderzoek vleermuizen op de voormalige Prins Bernhardhoeve te Zuidlaren.

Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

ing. A.R. Balk

Status uitgave: definitief

Rapportnummer: 23-302
Projectnummer: 22-0664
Datum uitgave: 3 oktober 2023
Projectleider: Ing. A.R. Balk
Tweede lezer: G.J. Berg
Opdrachtgever: Gemeente Tynaarlo
S. Dekker
Postbus 5
9480 AA Vries

Foto omslag: Anne Balk / Waardenburg Ecology (paarverblijfplaats ruige dwergvleermuis)

Akkoord voor uitgave: G.H. Bonhof

Datum akkoord: 12-09-2023

Graag citeren als: Balk, A.R., 2023. Nader ecologisch onderzoek vleermuizen op de voormalige Prins Bernhardhoeve te Zuidlaren. Rapport 23-302. Waardenburg Ecology, Haren.

Trefwoorden: vleermuizen, Wet natuurbescherming

Waardenburg Ecology is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Waardenburg Ecology. Opdrachtgever hierboven aangegeven vrijwaart Waardenburg Ecology voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Waardenburg Ecology / Gemeente Tynaarlo

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Waardenburg Ecology, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Waardenburg Ecology is een handelsnaam van Bureau Waardenburg BV. Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem is gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Waardenburg Ecology hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Waardenburg Ecology Varkensmarkt 9, 4101 CK Culemborg, 0345 512710
info@waardenburg.eco, www.waardenburg.eco

Samenvatting

Project 22-0664, Nader ecologisch onderzoek vleermuizen op de voormalige Prins Bernhardhoeve te Zuidlaren.

Soorten waar onderzoek
naar is verricht: Vleermuizen

Resultaten/bevindingen: 1 kraamkolonie rosse vleermuizen (31 dieren)
2 paarverblijfplaatsen ruige dwergvleermuis
Net buiten het plangebied; een kraamkolonie en een zomerverblijfplaats
rosse vleermuizen

Maatregelen
noodzakelijk? Ja; kap van relevante bomen en lichtuitstraling op de verblijfplaatsen en de
laan voorkomen. Kap van bomen in de bomenlaan en een lichtplan
voorleggen aan een ecooloog.

Is een ontheffing Wnb
noodzakelijk? Nee, indien kap van bomen met verblijfplaatsen en direct aangrenzende
bomen voorkomen kan worden. Ook moet significante lichtuitstraling op de
bomenlaan voorkomen worden.

De in dit rapport gepresenteerde gegevens over beschermde soorten zijn houdbaar tot drie jaar na afronding van het veldonderzoek. Indien de in dit rapport beschreven ingreep wijzigt dan wel wordt uitgevoerd na 2026, kan een actualisatie van het onderzoek nodig zijn.

Inhoud

Samenvatting	3
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding en doel	5
1.2 Resultaat oriënterend onderzoek	5
1.3 Verantwoording	6
2 Plangebied en voorziene ingreep	7
2.1 Beschrijving plangebied en omgeving	7
2.2 Voorgenomen ingreep	9
3 Aanpak inventarisatie	11
3.1 Methodiek vleermuizen	11
4 Resultaten veldonderzoek	14
4.1 Vleermuizen	14
5 Bepaling en beoordeling van effecten	19
5.1 Verbodsbepalingen Wnb	19
5.2 Vleermuizen	20
5.3 Zorgplicht (<i>Art. 1.11 van de Wnb</i>)	22
6 Conclusie	23
Literatuur	24

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

Gemeente Tynaarlo is voornemens om op het terrein van de voormalige Prins Bernhardhoeve woningbouw te realiseren. Waardenburg Ecology heeft in opdracht van gemeente Tynaarlo een oriënterend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb) uitgevoerd (Berg & Jipping, 2020^a) om na te gaan of de Wnb geen belemmering vormt voor de uitvoering van het project. Vervolgens is vleermuisonderzoek uitgevoerd (Berg & Jipping, 2020^b). De quickscan is ge-update in 2023 omdat hij niet meer geldig was (Balk, 2022). Aan de hand van de plannen die op dat moment bekend waren, hoefde alleen het vleermuis-onderzoek ge-update te worden. Tijdens het veldwerk voor de update van de quickscan werd al een kolonie vleermuizen aangetroffen. Omdat bij een quickscan geen gebruik wordt gemaakt van een batdetector, kon niet worden bepaald om welke soort het ging.

Dit onderzoek heeft als doel de eventuele functie(s) van het plangebied voor beschermde soort(en) vleermuizen in kaart te brengen en mogelijke effecten op deze soortgroep te toetsen in het kader van de Wnb. Voorliggend rapport doet verslag van de bevindingen van dit nader onderzoek.

1.2 Resultaat oriënterend onderzoek

Uit de quickscan Wet natuurbescherming (Balk, 2022) is gebleken dat geen uitsluitsel kon worden gegeven over de betekenis van het plangebied voor vleermuizen, jaarrond beschermde nesten, boomarter, grote bosmuis en eekhoorns. De bever die in 2019 een verblijfplaats had binnen het plangebied, is niet langer aanwezig. De sloot is ook dichtgegroeid en staat vrijwel droog. In samenspraak met S. Dekker van gemeente Tynaarlo is besloten alleen het nader onderzoek naar vleermuizen te herhalen. Voor de overige soortgroepen kunnen eventuele effecten worden gemitigeerd.

Bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van algemene broedvogels om negatieve effecten op deze soorten - en daarmee overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb - te voorkomen. Dit kan door te werken buiten het broedseizoen.

Het plangebied vormt leefgebied voor enkele algemeen voorkomende beschermde soorten grondgebonden zoogdieren en amfibieën. Werkzaamheden in het kader van de voorgenomen ingreep kunnen deze soorten treffen. Het gaat om soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt voor overtreding van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Een ontheffing is dus niet nodig.

Voor andere beschermde soorten en algemene (vrijgestelde) soorten heeft het plangebied geen betekenis of zijn negatieve effecten van de voorgenoemde ingreep te voorkomen (door het treffen van maatregelen) of uitgesloten.

1.3 Aanvullend gedeelte

Onderstaand gedeelte is toegevoegd aan het plangebied ten opzichte van de quickscan. Hier is vastgesteld dat er geen potentie is voor jaarrond beschermde nesten, boommarter, grote bosmuis en eekhoorns. Er zijn namelijk geen nesten gezien, hollen waargenomen in de bodem of grote boomholtes (boommarter). Het gebied heeft potentie voor vleermuizen door (kleine) boomholtes en losse schors. Deze potentie is onderzocht in voorliggend onderzoek.

Figuur 1.1 Aanvullend beoordeeld gedeelte.

1.4 Verantwoording

De toetsing is opgesteld op basis van het in 2023 uitgevoerde veldwerk, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen.

Bronnenonderzoek

Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 2 mei 2023. Bij het raadplegen van de NDFF is uitgegaan van een zoekgebied met een straal van circa 5 km om het plangebied en gegevens tot vijf jaar oud. Daarnaast is gebruik gemaakt van eerder door Waardenburg Ecology uitgevoerd onderzoek naar deze soorten in 2020 (Berg & Jipping, 2020^{ab}).

Veldonderzoek

Het plangebied is onderzocht op vleermuizen in de periode augustus 2022 - juli 2023. Het onderzoek naar vleermuizen is gebaseerd op het Vleermuisprotocol 2021. Voor detailinformatie over de onderzoeksmethodiek wordt verwezen naar Hoofdstuk 3.

Kaartondergronden

De in de rapportage gebruikte kaartondergronden zijn verkregen via Esri Nederland, Community Map Contributors | Esri Nederland, beeldmateriaal.nl | Esri Nederland, Kadaster | Esri Nederland, AHN) | bagviewer.kadaster.nl.

Medewerkers

Aan de totstandkoming van dit rapport werkten mee:

Anne Balk	projectleiding , veldwerk, rapportage, fotografie.
Gertrud Berg	kwaliteitscontrole
Erwin den Hartog	veldwerk (Energiekeurplus)
Ken Jipping	veldwerk (Jipping ecologie en advies)

Genoemde personen zijn door opleiding, werkervaring en zelfstudie gekwalificeerd voor de door hen uitgevoerde werkzaamheden. Het project is uitgevoerd volgens het kwaliteitshandboek van Waardenburg Ecology. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Waardenburg Ecology is ISO gecertificeerd.

Veldonderzoek is altijd een momentopname. Waardenburg Ecology waarborgt dat het onderzoek is uitgevoerd door deskundige onderzoekers volgens de gangbare standaardmethoden. Het bureau is niet aansprakelijk voor waarnemingen van soorten door derden en waarnemingen die na afronding van de studie bekend worden gemaakt.

2 Plangebied en voorziene ingreep

2.1 Beschrijving plangebied en omgeving

Het plangebied bij de Prins Bernhardhoeve heeft een oppervlak van circa 20 ha. Dit betreft het voorterrein, de traverse en het achterterrein. Het plangebied ligt aan de noordoostkant van de bebouwing van Zuidlaren. Momenteel heeft het een bestemming als bedrijventerrein.

Figuur 2.1 Links het uitzicht vanaf de laan richting de AH (braakliggend verhard terrein). Rechts de bomenlaan met o.a. eiken.

Voor het nader onderzoek naar vleermuizen is onderstaand onderzoeksgebied aangehouden. Alleen het groene gedeelte is onderzocht, omdat alleen hier mogelijk effecten kunnen optreden als gevolg van extra lichtuitstoot. (Figuur 2.2) De bomenlaan (oost-west) blijft behouden, alleen noodzakelijk onderhoud wordt uitgevoerd. Het plangebied bestaat uit een oude eikenlaan, bosgebied en (momenteel) droogstaande sloten. Ook is er open verhard terrein aanwezig. Er zijn momenteel geen gebouwen aanwezig binnen het plangebied.

Figuur 2.2 Ligging plangebied (rood omkaderd). Ten westen van dit project loopt een apart project; hier wordt eind 2023 het onderzoek afgerond. (Esri Nederland, Community Map Contributors | Esri Nederland, beeldmateriaal.nl | Esri Nederland, Kadaster | Esri Nederland, AHN)

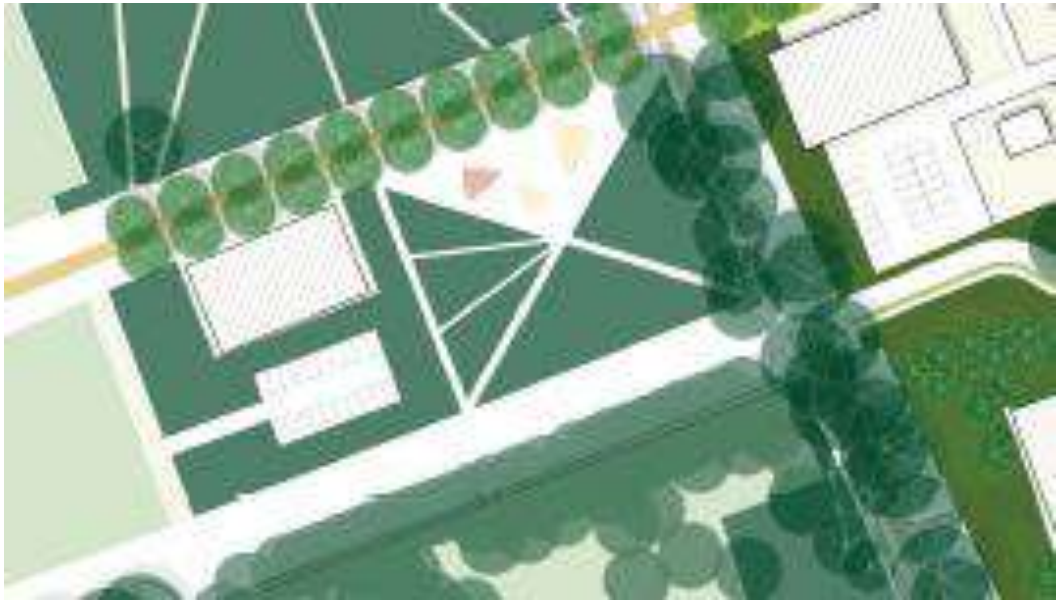
2.2 Voorgenomen ingreep

Informatie over de voorgenomen ingreep is aangeleverd door S. Dekker van gemeente Tynaarlo.

Hierbij is onderstaande nieuwe kaart aangeleverd met in hoofdlijnen de huidige plannen. De bebouwing staat gepland tot aan de sloot waar in 2019 een bever zich ophield. Met is voornemens de bomenlaan te behouden.

Figuur 2.3 "Praatplaat" de mogelijke toekomstige inrichting (gemeente Tynaarlo, 2022)

Figuur 2.4 *Gedeelte van de mogelijke toekomstige inrichting waarvoor mogelijk enkele bomen gekapt zullen worden.*

3 Aanpak inventarisatie

Op basis van voorgaand onderzoek kan niet worden uitgesloten dat in het plangebied vaste verblijfplaatsen van vleermuizen zijn en mogelijk sprake is van een essentiële vliegroute. In onderstaande paragrafen wordt voor vleermuizen de onderzoeksmethodiek beschreven waarmee de eventuele functies van het plangebied voor deze soortgroep in kaart zijn gebracht.

3.1 Methodiek vleermuizen

Het onderzoek naar verblijfplaatsen en essentiële vliegroutes van vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2021. Uitgangspunt daarvoor zijn de voorwaarden ten aanzien van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis.

Verblijfplaatsen bomen

Conform het protocol dient de eventuele aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen vastgesteld te worden middels een voorjaars- en najaarsonderzoek, waarin meerdere onderzoeksrondes naar vleermuizen worden uitgevoerd. Hierbij zijn het aantal onderzoeksrondes en de momenten van onderzoek (ochtend of avond) afhankelijk van de te verwachten soorten.

In het najaar augustus-oktober 2022 is het plangebied driemaal bezocht, waarbij gericht gezocht is naar het (al dan niet) voorkomen van paar- en winterverblijfplaatsen van genoemde soorten. De najaarsbezoeken zijn uitgevoerd door twee personen (per ronde).

Het plangebied is in het voorjaar mei-juli 2023 vijfmaal bezocht, waarbij gericht gezocht is naar het (al dan niet) voorkomen van zomer- en/of kraamverblijfplaatsen. De onderzoeksinspanning is verdubbeld, teneinde aan de in het Vleermuisprotocol gestelde eis (minimaal 75% van het plangebied moet te allen tijde te overzien zijn) te kunnen voldoen, waarmee de kwaliteit van het onderzoek gewaarborgd blijft.

Een overzicht van de bezoekdata, tijden en omstandigheden is gegeven in Tabel 3.1.

Tijdens de onderzoeksrondes is gelet op roepende dieren (sociale geluiden) en verblijfplaatsenderend gedrag (in- en uitvliegen, aantikken, baltsvluchten en zwermgedrag). Vlak voor het uitvliegen van vleermuizen kunnen sociale geluiden worden gehoord, welke ook een verblijfplaats kunnen aantonen.

Essentiële vliegroute

Conform het protocol dient de eventuele aanwezigheid van essentiële vliegroutes van vleermuizen vastgesteld te worden in de periode april t/m september. In deze periode dienen tenminste twee onderzoeksrondes te worden uitgevoerd (waarvan één in de kraamperiode) met een tussenperiode van acht weken. In dit kader is het eerste bezoek met een uur verlengd en is een extra bezoek verricht in het najaar van 2022. Het tweede bezoek voor het vaststellen van een essentiële vliegroute is gecombineerd met onderzoek naar verblijfplaatsen in het voorjaar van 2023.

Een overzicht van de bezoekdata, tijdsduur en (weers)omstandigheden is weergegeven in Tabel 3.1.

Tabel 3.1 Overzicht data en overige (weers)omstandigheden nader onderzoek vleermuizen

Datum	Tijd (begin-eind)	Zon onder	Zon op	Temperatuur	Bewolking	Windkracht	Neerslag	#tussenliggende dagen
Najaar								
9-9-2022	20:00 – 23:05	20:04	06:57	20°C	6/8	2 Bft	geen	-
21-9-2022	20:35 – 22:35	19:35	07:17	16°C	1/8	1 Bft	Eindigde met motregen -> regen	12
4-10-2022	23:00 – 01:00	19:04	07:40	15°C	8/8	2 Bft	geen	13
Voorjaar								
18-5-2023	21:30 – 23:30	21:31	05:30	10°C	8/8	0 Bft	geen	-
22-6-2023	03:00 – 05:05	22:05	05:06	18°C	7/8	1 Bft	geen	35
23-6-2023	03:00 – 05:05	22:05	05:07	20°C	4/8	1 Bft	geen	1
13-7-2023	21:50 – 23:50	21:56	05:22	21°C	5/8	1 Bft	geen	20
15-7-2023	21:45 – 23:45	21:53	05:25	26°C	6/8	2 Bft	geen	2

Apparatuur, materieel

Tijdens de onderzoeksrondes is per onderzoeker gebruik gemaakt van een batdetector van het type *Pettersen D240x, voorzien van opname-apparatuur (Edirol / Zoom H2N) en van Anabats. Geluidsopnames van lastig van elkaar te onderscheiden soorten zijn in het

veld opgenomen en op een later moment met het programma Batexplorer gedetermineerd. Tevens is gebruikgemaakt van een warmtebeeldcamera.

4 Resultaten veldonderzoek

In dit hoofdstuk is de betekenis van het plangebied voor vleermuizen beschreven op basis van de resultaten van de inventarisaties en beschikbare bronnen.

4.1 Vleermuizen

4.1.1 Bronnenonderzoek

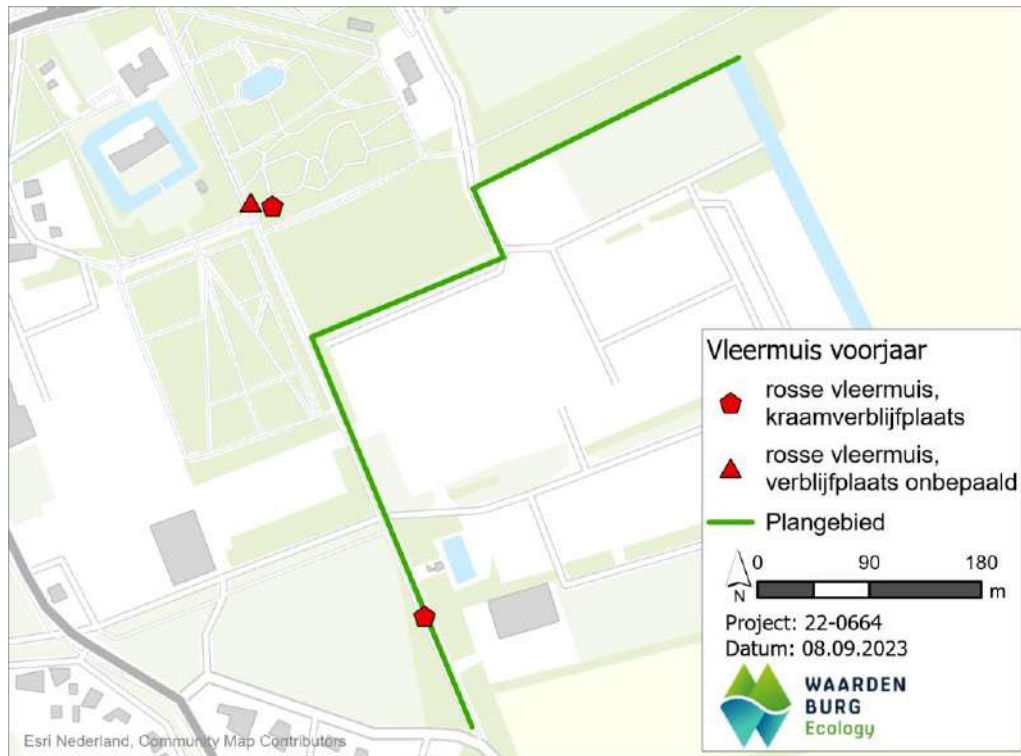
In de NDFF zijn tot vijf jaar geleden geen waarnemingen van vleermuizen bekend binnen het plangebied. In de omgeving (tot 5 km) zijn rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis bekend.

4.1.2 Verblijfplaatsen – rosse vleermuis

Kraamverblijven

Er zijn tijdens het voorjaarsonderzoek drie verblijfplaatsen van rosse vleermuis vastgesteld (Figuur 4.1). Eén daarvan bevond zich binnen het plangebied. Hiervan is zo goed mogelijk het aantal vastgesteld. Het waren er minimaal 31, wat betekent dat het om een kraamkolonie gaat. De andere twee verblijfplaatsen, buiten het plangebied, zijn niet geteld. Eén hiervan bevatte in ieder geval zoveel dieren dat het vermoedelijk ook om een kraamkolonie gaat. Ze verhuizen regelmatig; niet tijdens alle bezoeken waren de dieren aanwezig bij deze drie plekken. Hierdoor kan er ook overlap zijn; dat dieren die tijdens het eerste bezoek op de ene locatie zaten, later zijn verhuisd naar een andere verblijfplaats.

De kolonie die binnen het plangebied zit, was ook aanwezig ten tijde van de update van de quickscan. Toen werden er ook vleermuizen gehoord in een andere eik, ten westen van het voetpad. Hier zijn tijdens het vleermuisonderzoek geen uitvliegers of invliegers waargenomen. De kans is groot dat de kolonie zich soms opsplijt en zich verdeelt over de twee eiken die vlakbij elkaar staan, en soms bij elkaar zitten in één eik. Dit kan te maken hebben met de grootte van de kolonie het specifieke micro-klimaat in de bomen. Eén van de twee verblijfplaatsen net buiten het plangebied, was ook in 2019 in gebruik (Berg & Jipping, 2020^b).

Figuur 4.1 verblijfplaatsen rosse vleermuis

Zomerverblijfplaats

Onder een zomerverblijfplaats valt elke verblijfplaats die gebruikt wordt door vleermuizen die niet in winterslaap zijn én waarvan niet aangetoond is dat het een kraamverblijfplaats dan wel een paarverblijfplaats betreft. Het gaat hierbij dus zowel om locaties van vrouwtjes als mannetjes, losse individuen of kleine groepjes dieren.

Paar- en/of (massa)winterverblijfplaatsen

Tijdens het najaarsonderzoek zijn geen baltende mannetjes rosse vleermuis gehoord. Blijkbaar bevinden de verblijfplaatsen van de rosse vleermuizen zich dan elders. Er werden in het najaar wel geregeld rosse vleermuizen gehoord, maar enkel passerend of foeragerend.

4.1.3 Verblijfplaatsen – ruige dwergvleermuis

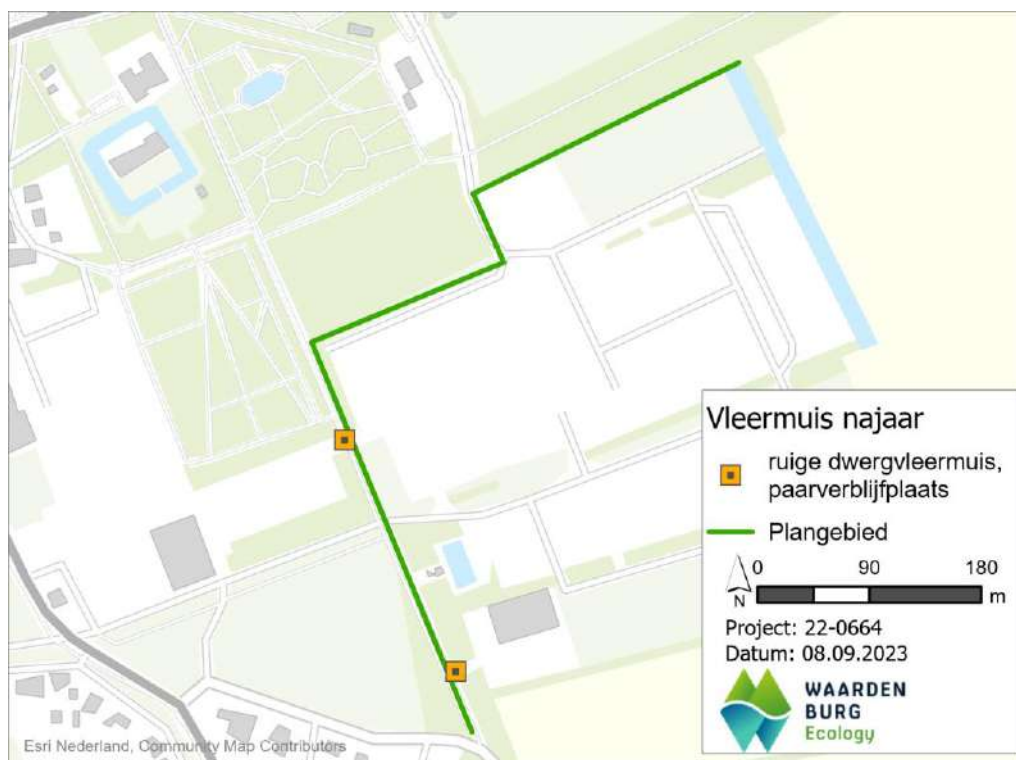
Zomerverblijven

Er zijn geen aanwijzingen voor zomerverblijfplaatsen gevonden van ruige dwergvleermuis. Kraamverblijfplaatsen van deze soort bevinden zeer incidenteel in Nederland. In het voorjaar trekken de vrouwtjes weer terug naar Midden- en Oost-Europa om daar kraamkolonies te vormen en de jongen groot te brengen.

Paar- en winterverblijven

Ruige dwergvleermuizen baltsen meestal vanuit de verblijfplaatsen, waardoor de paarverblijven eenvoudiger kunnen worden gelokaliseerd dan die van gewone dwergvleermuizen. Tijdens het veldonderzoek zijn op basis van baltsgedrag binnen het plangebied twee paarverblijfplaatsen van ruige dwergvleermuis vastgesteld (zie Figuur 4.3). Met behulp van de warmtebeeldcamera zijn ook de exacte holtes bekend (spechtengaten). Vanwege het andere vleermuisonderzoek op het terrein ten westen van onderstaand gebied wat nog loopt (projectnummer 23-0171), is bekend dat de noordelijke holte opnieuw bezet is in het najaar van 2023. De dieren zijn vaak honkvast; de kans is groot dat dit hetzelfde individu is.

Figuur 4.2 paarverblijfplaatsen ruige dwergvleermuis najaar 2022

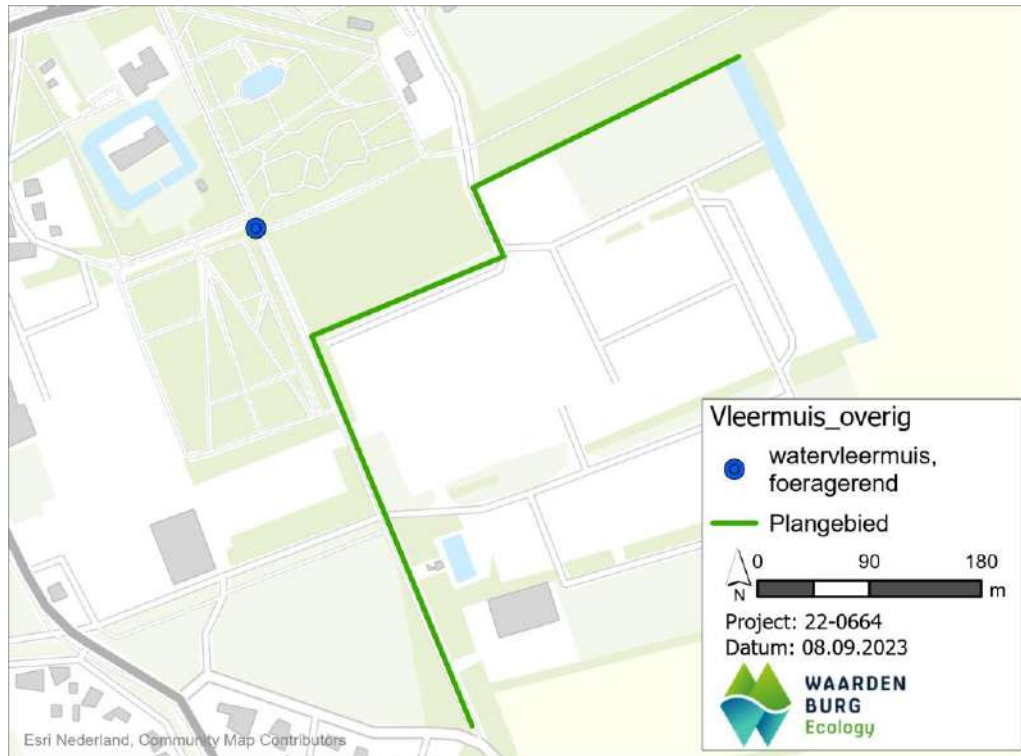
Bij ruige dwergvleermuizen is het mogelijk dat een mannetje en één of enkele vrouwtjes in milde wintermaanden in paarverblijfplaatsen aanwezig zijn. Het zijn, in ieder geval in de relatief milde Nederlandse winters, geen stabiele slapers. Ze zijn relatief vaak wakker en kiezen temperatuurgevoelige winterslaapplaatsen. Dit betekent dat van vastgestelde paarverblijfplaatsen niet kan worden uitgesloten dat deze tevens een functie vervullen als winterverblijfplaats.

4.1.4 Verblijfplaatsen - Overige soorten

Er zijn geen verblijfplaatsen van andere soorten vleermuizen vastgesteld. Andere soorten vleermuizen zijn alleen overvliegend/foeragerend waargenomen, zonder verblijfplaats-indicerend gedrag. Laatvlieger is regelmatig gehoord, en foeragerende watervleermuizen

waren aanwezig in het najaar van 2022 (Figuur 4.3). Gewone dwergvleermuis is jaarrond geregeld foeragerend waargenomen.

Figuur 4.3 Waarneming van foeragerende watervleermuizen.

4.1.5 Essentiële vliegroute

De laan wordt gebruikt als vliegroute en als foerageergebied. Rosse vleermuizen jagen op plekken tot wel 25 kilometer van de verblijfplaats. Door het grote bereik van de rosse vleermuis is er veel potentieel foerageergebied beschikbaar (BIJ12, 2017^a). Het plangebied betreft dan ook geen essentieel foerageergebied. Gezien de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen, vormt de laan voor hen wel een essentiële vliegroute om zich te verplaatsen naar de foerageergebieden. Hetzelfde geldt voor de ruige dwergvleermuis, die twee paarverblijfplaatsen heeft binnen het plangebied. Deze soort heeft ook de donkere laan nodig om zich te verplaatsen.

Overige waargenomen soorten zijn laatvlieger, watervleermuis, gewone dwergvleermuis. Deze soorten gebruiken het plangebied als vliegroute en foerageergebied. Er is echter geen sprake van een essentiële vliegroute. Hiervoor zijn de aantallen niet groot genoeg en is er geen duidelijke piek waargenomen aan het begin van de avondbezoeken en eind van het ochtendbezoek. Ook zijn er van deze soorten geen verblijfplaatsen aanwezig waardoor de laan voor hen essentieel is om van hun verblijfplaats naar foerageergebied te kunnen vliegen.

4.1.6 **Omvang populatie**

Binnen het plangebied is een kraamgroep rosse vleermuis van 31 individuen aanwezig en net daarbuiten nog een kraamverblijfplaats en een zomer- of verhuisde kraamkolonie. Er zijn twee paarverblijfplaatsen ruige dwergvleermuis aanwezig. De mannetjes roepen (zingen) vanuit hun verblijfplaats en trekken daarmee vrouwtjes aan. Eén mannetje trekt maximaal 10 vrouwtjes aan (BIJ12, 2017^b), wat betekent dat de plaatselijke populatie ruige dwergvleermuis 2-20 dieren omvat.

5 Bepaling en beoordeling van effecten

Dit hoofdstuk beschrijft de effecten en eventuele gevolgen van de voorgenomen ingreep op beschermde soorten. Uitgangspunt voor de effectbepaling is dat verblijfplaatsen die plekken zijn die voor een soort van essentieel belang zijn voor de levenscyclus en een onmisbaar onderdeel zijn van het habitat (een essentieel onderdeel van het functioneel leefgebied). Om effecten te voorkomen zal de functionaliteit van rust- en verblijfplaatsen gewaarborgd moeten zijn. De bevindingen vanuit het veldbezoek en de te verwachten effecten zijn – als gevolg van de voorziene ingreep – getoetst aan de Wnb. Vervolgens is aangegeven of, en zo ja welke, vervolgstappen noodzakelijk zijn.

5.1 Verbodsbepalingen Wnb

De regels die toezien op genoemde bescherming zijn opgenomen als verbodsbepalingen binnen de Wnb. De verbodsbepalingen ten aanzien van beschermde soorten planten en dieren (aspect Soortenbescherming) zijn in de Wnb opgenomen in Hoofdstuk 3 en beschreven per beschermingsregime. In onderstaande tabel (Tabel 5.1) zijn schematisch alle verboden per beschermingsregime weergegeven (Ministerie van Economische Zaken, 2016). Voor een uitgebreide beschrijving van wat de Wnb inhoudt en welke verbodsbepalingen aan de orde zijn wordt verwezen naar wetten.overheid.nl.

Tabel 5.1 Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming (Ministerie van EZ, 2016)

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

5.2 Vleermuizen

5.2.1 Bepaling van effect(en)

Verblijfplaatsen

Vier bomen binnen het plangebied hebben een functie als verblijfplaats voor vleermuizen. Kap van deze bomen of omringende bomen en een significante toename van lichtuitstraling op de laan, kan vleermuizen deze verblijfplaatsen doen verlaten.

Essentiële vliegroute

Kap van de bomenlaan of een significante toename van lichtuitstraling op de laan zal ervoor zorgen dat ruige dwergvleermuis en rosse vleermuis niet meer van en naar de bekende verblijfplaatsen zullen vliegen. Door aantasting of vernietiging van een vliegroute gaat mogelijk de functionaliteit van hun verblijfplaatsen verloren. Zoals de plannen er momenteel uitzien blijven de bomen behouden en kan ook significante lichtuitstraling op de laan worden voorkomen.

5.2.2 Beoordeling van effect(en) i.h.k.v. Wnb

Het vernielen of beschadigen van verblijfplaatsen kan alleen voorkomen worden door de bomen met verblijfplaatsen en aangrenzende bomen niet te kappen en significante

lichtuitstraling op de laan te voorkomen. Wanneer de laan niet gespaard kan worden gaan diverse verblijfplaatsen verloren. Namelijk één kraamkolonie van rosse vleermuis en twee paarverblijfplaatsen ruige dwergvleermuis. Fysieke aantasting van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen betekent een overtreding van de verbodsbepalingen (*Vernielen of beschadigen vaste verblijfplaatsen – Wnb art. 3.5, lid 4*) uit de Wet natuurbescherming, waarvoor een ontheffing noodzakelijk is.

Bij het kappen van bomen kunnen dieren worden gedood als zij zich op dat moment in een holte bevinden. Doden of verwonden van vleermuizen betekent een overtreding van de verbodsbepalingen (*Opzettelijk doden of te vangen – Wnb art. 3.5, lid 1*) uit de Wet natuurbescherming, waarvoor een ontheffing noodzakelijk is.

Doden of verwonden van dieren kan voorkomen worden door:

1. Eventuele kap van bomen uit te voeren in een periode van het jaar dat de verblijfplaatsen niet in gebruik zijn;
2. Wanneer optie 1 niet mogelijk is, moet de voorziene kap van de bomen worden uitgevoerd in combinatie met werende maatregelen, in de actieve periode van vleermuizen. De dieren in een zomer- of paarverblijf kunnen dan naar een andere locatie uitwijken en daarmee wordt doden en/of verwonden van dieren voorkomen. Overtreding van *art. 3.5, lid 1* in de Wet natuurbescherming wordt daarmee voorkomen. Dergelijke preventieve maatregelen maken onderdeel uit van een op te stellen activiteitenplan (t.b.v. aanvraag ontheffing Wnb) en moeten altijd onder ecologische begeleiding worden uitgevoerd.

Hoewel er in alle redelijkheid maatregelen worden genomen om het per ongeluk doden van dieren te voorkomen, kunnen de maatregelen geen absolute garantie bieden. Het bevoegd gezag kan daarom tevens een ontheffing nodig achten voor het *opzettelijk doden of vangen van rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis (art. 3.5, lid 1)*.

Wanneer er sprake is van vernietiging van vaste verblijfplaatsen, betekent dit onvermijdelijk dat er dieren verstoord worden, omdat ze gedwongen worden een alternatieve verblijfplaats te zoeken (binnen hun territorium c.q. netwerk van verblijfplaatsen in de nabije omgeving). Dit betekent een overtreding van de verbodsbepalingen (*opzettelijke verstoring – Wnb artikel 3.5, lid 2*).

Ook wanneer de bomenlaan wel behouden blijft, is er een risico dat er dieren verstoord worden door bijvoorbeeld (bouw)werkzaamheden in de directe omgeving. Uitvoering van werkzaamheden in de directe omgeving in de periode maart tot oktober hebben een tijdelijk verstrend effect op vleermuizen die het plangebied gebruiken als foerageergebied of vliegroute, wanneer dit 's avonds gebeurt. Omdat de laan een essentiële vliegroute betreft betekent verstoring een overtreding van Wnb artikel 3.5, lid 2. . Ook in de gebruiksfase (dus na de bouw van de huizen) moet lichtverstoring voorkomen worden.

5.2.3 Maatregelen

Tijdens de aanlegfase kan verstoring voorkomen worden door de werkzaamheden overdag uit te voeren en géén gebruik te maken van kunstmatig licht dan wel lichtverstrooiing naar omringende structuren te voorkomen. Tijdens de gebruiksfase kunnen effecten worden voorkomen door het verlichtingsplan af te stemmen op de aanwezigheid van de vleermuisverblijfplaatsen en vliegroute. Verlichting kan zoveel mogelijk omlaag worden gericht en met kapjes aan de kant van de bomenlaan waardoor het zich alleen richt op de bebouwing. Ook kan de lichtintensiteit zoveel mogelijk worden beperkt en worden gekozen voor amberkleurig licht. Aanbevolen wordt het lichtplan ter goedkeuring voor te leggen aan een ecooloog.

Bij het kappen van bomen uit de laan is het van belang dat deze niet van belang zijn voor de aanwezige verblijfplaatsen. Om dit te beoordelen dient kap in de bomenlaan te worden voorgelegd aan een ecooloog, deskundig op het gebied van vleermuizen.

5.3 Zorgplicht (*Art. 1.11 van de Wnb*)

Voor alle soorten in het plangebied dient rekening te worden gehouden met de Zorgplicht (*Art. 1.11 van de Wnb*).

Aanbevolen wordt om bij het bouwrijp maken van het terrein om dit langzaam in één richting te doen. Op deze manier kunnen bijvoorbeeld muizen tijdig vluchten.

6 Conclusie

In Tabel 6.1 is aangegeven welke verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming (kunnen) worden overtreden als gevolg van de voorgenomen herinrichting van het terrein en waarvoor ontheffing dient te worden aangevraagd. Voor de volledigheid zijn tevens de overige soort(groep)en waarvoor maatregelen nodig zijn om overtreding van de Wet natuurbescherming te voorkomen, opgenomen. Voor de te nemen maatregelen om overtreding te voorkomen wordt verwezen naar Hoofdstuk 5.

Tabel 6.1 Overtreding van de verbodsbepalingen zonder en met mitigatie + gevolgen voor al dan niet noodzakelijk zijn ontheffingsaanvraag.

Soortgroep- of naam	Relevante verbodsbepalingen	Overtreding verbodsbepaling <u>zonder</u> mitigerende maatregelen	Overtreding verbodsbepaling <u>met</u> mitigerende maatregelen	Ontheffings-aanvraag
Rosse vleermuis	Artikel 3.5, lid 1: doden van individuen	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk
	Artikel 3.5, lid 2: opzettelijke verstoring	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk
	Artikel 3.5, lid 4: vernieling verblijfplaatsen	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk
Ruige dwergvleermuis	Artikel 3.5, lid 1: doden van individuen	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk
	Artikel 3.5, lid 2: opzettelijke verstoring	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk
	Artikel 3.5, lid 4: aantasting verblijfplaatsen	Mogelijk	Mogelijk	Mogelijk
Broedvogels	Artikel 3.1 lid 1, 2 en 3	Mogelijk	Nee	Nee
Jaarrond beschermde nesten	Artikel 3.1 lid 1, 2, 3 en 4	Mogelijk	Nee	Nee
Boommarter	Artikel 3.10 lid 1a en b	Mogelijk	Nee	Nee
Grote bosmuis	Artikel 3.10 lid 1a en b	Mogelijk	Nee	Nee

Literatuur

- Balk, A.R., 2022. Notitie update quickscan Prins Bernhardhoeve te Zuidlaren. Kenmerk: 22-0547/22.06169/AnnBa. Bureau Waardenburg, Haren.
- Berg, G.J. & K.D. Jipping. 2020^a. Notitie quick scan beschermde soorten Prins Bernhardhoeve terrein e.o. te Zuidlaren. Kenmerk: 19-0455/19.05824/GerBe. Bureau Waardenburg, Haren.
- Berg, G.J. & K.D. Jipping. 2020^b. Nader onderzoek vleermuizen Prins Bernhardhoeve terrein te Zuidlaren. Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming. Bureau Waardenburg, rapportnr. 20-204. Bureau Waardenburg, Haren.
- BIJ12, 2017 ^a. Kennisdocument Rosse vleermuis. www.bij12.nl
- BIJ12, 2017 ^b Kennisdocument Ruige dwergvleermuis. www.bij12.nl
- Vleermuisprotocol, 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl

Geraadpleegde websites

- NDFF 2023(i) Nationale Databank Flora en Fauna Uitvoerportaal: <https://ndff-ecogrid.nl/uitvoerportaal/secure/index.zul> (geraadpleegd d.d. 02-5-2023)
- CDR, 2023(i). https://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=nl/eu/art17/envukhtvq/NL_species_reports_2013-12-09compleet2.xml&conv=354&source=remote#1312